

Česká buiatrická společnost

Sborník referátů odborného semináře

KLOSTRIDIOVÉ INFEKCE SKOTU

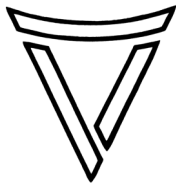
Střítež u Jihlavy
8. prosince 2011

Obsah:

Klostridiové infekce u skotu	6
Prof. MVDr. J. Smola ,CSc.	
Diagnostika klostridiových onemocnění skotu.....	13
Doc. MVDr. J. Illek, DrSc. Dipl.ECBHM	
Imunita skotu vůči klostridiím	16
MVDr. J. Krejčí	
Význam klostridií v chovech ovcí.....	20
MVDr. S. Šlosárková, PhD.	
Případová studie I.	24
MVDr. M.Vlček	
Případová studie II.....	25
MVDr. Cízová	
Covexin 10 – inovace ve vakcinaci proti klostridiím.....	27
MVDr. L. Borkovec	
Faktory ovlivňující hygienickou kvalitu statkových krmiv ve vztahu k výživě vysokoprodukčních dojnic	37
Ing. Václav Jambor, CSc.	

ČESKÁ BUIATRICKÁ SPOLEČNOST

Palackého 1-3, 612 42 Brno,

e-mail: cebs@seznam.cz

SBORNÍK REFERÁTŮ ODBORNÉHO SEMINÁŘE
KLOSTRIDIOVÉ INFEKCE SKOTU

Odborný garant: Doc. MVDr. Josef Illek, DrSc., Dipl. ECBHM

kongresový sál hotelu Tři Věžičky, Střítež u Jihlavy

8. 12. 2011

KLOSTRIDIOVÉ INFEKCE U SKOTU

Prof. MVDr. J. Smola, CSc.

Phylum Firmicutes

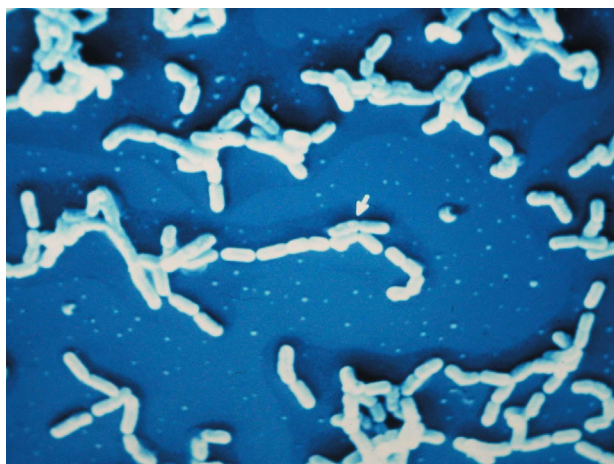
- Class: *Clostridia*
- Order: Clostridiales
- Family: Clostridiaceae
  - Genus: Clostridium

Clostridia

- Rovné, nebo lehce zakřivené, velké G+ tyčinky
- Většina je pohyblivá (nikoliv *C.perfringens*)
- Striktní anaeroby, některé aerotolerantní
  - kataláza, oxidáza negativní
- Tvoří endospóry

Phylum Firmicutes II

- Class: *Bacilli*
  - Order : *Bacillales*
    - F.: *Bacillaceae* (*Bacillus*)
    - F.: *Listeriaceae*
    - F.: *Staphylococcaceae*
  - Order: *Lactobacillales*
    - F.: *Lactobacillaceae*
    - F.: *Enterococcaceae*
    - F.: *Streptococcaceae*

Rod: Clostridium

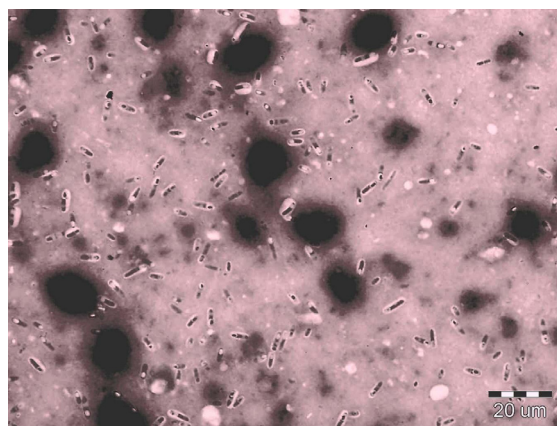
- Nové taxonomické zařazení rodu
- Popsáno více než 100 druhů
  - Z toho méně než 20 je patogenních
- Nové druhy:
  - *C. novyi* (dříve *C. oedematiens*)
  - *C. haemolyticum* (*C. novyi* typ D)
  - *C. pilliforme* (..*Bacillus piliformis*)
  - *C. perfringens* (...*C. welchii*)

Strategie klostridií – přežít dlouhodobě

- Buněčný cyklus : vegetativní buňka – endospóra – vegetativní buňka
- Strategická výhoda ve srovnání s nesporulujícími bakteriemi
- Tomu odpovídá jejich rozšíření v prostředí

Strategie klostridií – přežít dlouhodobě

- Buněčný cyklus : vegetativní buňka – endospora – vegetativní buňka
- Strategická výhoda ve srovnání s nesporulujícími bakteriemi
- Tomu odpovídá jejich rozšíření v prostředí

Habitat (domov, adresa)

- Rozdílný pro
- nepatogenní druhy:
  - tlusté střevo (vegetativní buňky a endospory)
- patogenní druhy:
  - půda, bahno,
  - tlusté střevo, pro některé jen přechodně (transientní mikroflóra)

Podmínky umožňující množení

- Anaerobní prostředí (nízký redukční potenciál)
- Ischemie
- pH alkalické
- Peptony vznikající lýzou tkáňových proteinů v místě poranění tkáně

Endospory

- Mění tvar mateřské vegetativní buňky (kužel, palička k bubnům: *C. tetani*)
- Velikost, tvar a umístění spory jsou druhově specifické
- Přežívají měsíce a roky

Sporulační cyklus

- Běžný *in vivo* (střevo, rána)
- *In vitro* některé téměř nesporulují (*C. perfringens*)
- Spory se vyskytují ve střevě, výkalech, půdě vodě

Patogenita

- Primárně patogenní ve tkáni hostitele
- Produkce různých exotoxinů hlavních i vedlejších kódovaných profágy nebo plazmidy
- Toxiny letální, nekrotizující, hemolytické, lecitinázy, O labilní hemoliziny
- Úhyn je častým konečným bodem (akutní, perakutní)

Zvířecí patogení druhy klostridií se dělí běžně do kategorií

- **Histotoxických druhů:** *C. perfringens*, *C. chauvoei*, *C. novyi*, *C. septicum*, *C. sordellii*....
- **Střevních a enterotoxemických druhů:**
  - *C. perfringens*
  - *C. difficile* CDAD
- **Neurotoxických druhů:**
  - *C. botulinum* - botulismus
  - *C. tetani* - tetanus

Histotoxická klostridia

- *C. chauvoei* :černá noha u sktu a ovcí
- *C. septicum*: maligní edém u sktu a ovcí, ale i braxy
- *C. novyi* typ A: infekce ran u beranů
- *C. novyi* type B: nekrotická hepatitida ovcí (černá nemoc)
- *C. sordellii*: myositida, myonekróza

Společné rysy

- Získání infikujícího organismu z půdy nebo z endogenního zdroje (střeva)
- Vstup do tkáně následně po traumatu
- Množení v místě s produkcí toxinů
- Výskyt extenzivního místního poškození tkáně

Habitat

- Zevní prostředí běžný je výskyt v půdě s obsahem humusu
- Střevo zvířat: *C. septicum*, *C. chauvoei*, *C. sordellii*
- Určité druhy jsou vázány na specifické zeměpisné lokality

Exogenní infekce

- Maligní edém
- Plynová gangréna
- Zanesení klostridiálních spor do rány z vnějšího prostředí
- Inokulum je směsí klostridií a fakultativně anaerobních bakterií

Maligní edém (*C. septicum*)

- Nekrotizující infekce měkkých tkání
- Infekce následuje po kontaminaci rány, poranění při porodu nebo místa injekce
- Devitalizační porcesy po traumatu navozují nízký redox potenciál, alkalické pH a štěpné produkty proteinů tkáně potřebné pro dělení klostridií

Maligní edém (*C. septicum*)

- Manifestace: celulitis bez gangrény a tvorby plynu !!
- Otok vzhledem k edému, změna barvy překrývající kůže, chladnější povrch
- Generalizované příznaky toxémie zahrnují depresi
- Smrt může následovat rychle

Plynová gangréna: *C. perfringens* typ A

- Rozsáhlá invaze bakterií do zničené svalové tkáně
- Tvorba plynu je klinicky detekovatelná
- Systémová toxémie je podobná jako u maligního edému

Patogeneze endogenní infekce

1. Pozřené spory jsou vylučovány většinou ve výkalech. Některé z nich mohou opustit lumen střeva a šíří se do tkání, kde zůstávají jako spící spory. Postup dějů je nejasný, ale transportérem mohou být fagocytující buňky.
2. Poranění tkáně (redukce tenze kyslíku) vede ke klíčení a následnému dělení.
3. Místní nekróza způsobená exotoxiny dělicích se klostridií dovoluje rozšiřování nekrotického procesu.

Endogenní infekce

- Vznikají aktivací dormantních spor ve tkáních (svalech nebo játrech):
- Černá noha
- Infekční nekrotická hepatitída
- Bacilární hemoglobinurie

Generalizované klinické symptomy

- Manifestuje se toxémií (toxiny v krvi), jako výsledek produkce hlavních toxinů (alfa - delta) s možným letálním účinkem
- **Maligní edém** (*C. septicum*)
- **Plynová gangréna** (*C. perfringens*)
- Černá noha (*C. chauvoei*)
- Ovce (*C. septicum*)
- Infekční nekrotická hepatitída (*C. novyi* typ B)
- Bacilární hemoglobinurie (*C. haemolyticum*)

Blackleg (skot): *C. chauvoei*

- Ingesce spor
- Dormantní spory umístěné ve svalovině se aktivují zraněním
- Akutní onemocnění dobře krmeného skotu ve stáří 3měsíce až 3 roky
- Gangrenózní celulitída
- Nekrotizující emfysematózní myositída
  - vedou k rychlému úhynu
  - Izoluje se i *C. septicum*

Blackleg (skot, ovce): *C. chauvoei*

- Svalovina zádi, krku a nohou je postižena nejčastěji
- Kosterní svalstvo : otok, krepitace (hromadění plnu)
- Leze v jazyku a krku mohou být příčinou dyspnoe
- Někdy jen leze myokardu a diafragmatických svalů mohou být příčinou náhlé smrti
- IF test

Blackleg (skot): *C. chauvoei*

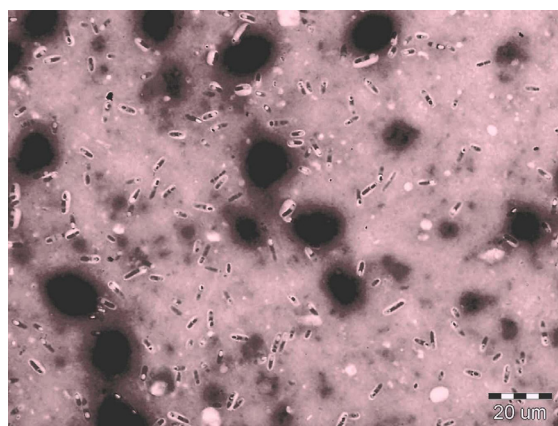
- Klinický obraz: horečka, anorexie, deprese, neschopnost chůze
- Povrchové leze vykazují krepitaci
- Okraje lézí jsou edematózní a hemoragické s myonekrózou
- Centrální část je suchá a emfysematózní
- Řada lézí je vnitřních

Braxy (ovce) *C. septicum* (IF)

- **Abomasitída**, vyskytující se v zimě v období těžkých mrazů
- Ingesce zmrzlých rostlin vede k devitalizaci abomasální sliznice s následnou invazí původce
- Průběh je velmi rychlý a většina zvířat hyne bez výstražných příznaků
- Anorexie, deprese, horečka se objeví těsně před úhynem

Infekční nekrotická hepatitida (black disease)(ovce, skot (p))

- *C. novyi* typ B (IF)
- K traumatizaci tkáně jater dochází migrací parazitů (možná infikovaných bakteriemi nebo jejich spory)
- Úhyn je rychlý bez výstražných příznaků
- Termín Black disease vychází z tmavě změněné barvy kůže v důsledku podkožní venózní kongesce

Bacilární haemoglobinurie (primárně skot a ovce)

- *C. haemolyticum*
- Dormantní spory jsou v játrech (Kupferových buňkách)
- Migrace parazitů je hlavním faktorem, který spouští klíčení spor
- Dochází k intravaskulární hemolýze a nekróze jater
- Destrukce erytrocytů se projevív haemoglobinurií

Myositida (skot, ovce) *C. sordellii*

- Habita: běžně v půdě a střevě zvířat
- Edém podkožních tkání se subendokardiálními hemoragiemi je charakteristický
- Terminální septikémie
- V některých případech se pozoruje enteritida s nálezem mikroba ve střevě
- Syndrom náhlého úhynu
- toxíny: nekro-, PLCs, O labilní hemolyzin

Diagnostika histotoxických klostridií

- Odběr materiálu z hloubi poškozené tkáně
- Vzorek uložit do transportního média pro obligátní anaeroby
- Náročná anaerobní kultivace
- PCR detekce

Enteropatogenní a enterotoxemická klostridia

- Původci se dělí ve střevě a produkují toxiny, které zasahují jak lokálně tak i celkově
- *C. perfringens* typy: B, C, D,
- Habitat: půda
- *C. perfringens* typ A (cpb2+)
- Habitat: střevo, půda
- Predisponující faktory: náhlé dietetické změny

Klasifikační schéma *C. perfringens*

Toxinotyp	Hlavní toxin	Onemocnění
A	alfa	<ul style="list-style-type: none"> • alimentární intoxikace • nekrotická enteritida drůbeže • enterotoxémie skot a ovce • enteritida selat
B	alfa, beta, epsilon	<ul style="list-style-type: none"> • hemoragická enteritida, dyzentérie jehňat • enterotoxémie ovcí • hemoragická enteritida hřibbat
C	alfa, beta	<ul style="list-style-type: none"> • humánní nekrotická enteritida • nekrotická enteritida a enterotoxémie selat • nekrotická enteritida jehňat, kůziat, hřibbat • akutní enterotoxémie dospělých ovcí
D	alfa, epsilon	<ul style="list-style-type: none"> • enterotoxémie jehňat • enterokolitida koz, skotu
E	alfa, iota	<ul style="list-style-type: none"> • enteritida skotu • enteritida psů

Beta1 toxin - charakteristika

- *C. perfringens* toxinotypu C
- Kódující gen *cpb1* na plasmidové DNA
- Zvyšuje virulenci bovinních izolátů *C. perfringens*
- Produkován v exponenciální fázi růstu
- Vysoce senzitivní k proteázám
- Formuje póry v lipoproteinové dvojvrstvě
- Molekulární hmotnost purifikovaného toxinu 43 kDa

Možnosti ochrany před infekcí typem C

- Antimikrobiální terapie nezabrání poškození střeva
- Pasivní imunoprofylaxe ** je nákladná a organizačně náročná
- Nejvhodnější je vakcinace prasnic
- Dostupná je řada účinných vakcín s beta toxoidem
- Ochrana cirkulujícími neutralizačními protilátkami

Beta2 toxin - charakteristika

- CPB2 i *cpb2* popsán r. 1997
- Kódující gen *cpb2* na plasmidové DNA
- Výskyt u obou toxinotypů, A i C
- Izoláty *cpb2+* z případů o různé intenzitě postižení
- Molekulární hmotnost 27,7 kDa
- Zvyšuje virulenci bovinních izolátů !

Beta2 toxin - biologické účinky

- Dopusud zcela neobjasněny
- Cytopatický efekt citlivých buňčných linií
- Nekrotické léze střevních kliček morčat
- Pravděpodobně tvoří póry v buněčných membránách enterocytů

,Struck, dospělé ovce (C.p, typ C)

- Neonatální infekce. Telata , jehňata akutní enterotoxémie a hemoragická nekrotická enteritída
- Nervové příznaky (opistotonus)
- Skot ve výkrmu

Ovce (C.p. typy B, C, D)

- Dysenterie jehňat (typ B)
- Sruck (typ C)
- Pulpy kidney disease (typ D)

Skot (C.p. typy B a C)

- Typ B: enterotoxemie, hemoragická enteritis
- Typ C: výkrmový skot průběh jako struck
- Telata – hemoragická enteritis a akutní enteotoxemie

Dysenterie jehňat (C.p. typ B)

- Neonatální infekce získaná od bahnic
- Hemoragie a ulcerace tenkého střeva
- Hemoragická diarreha (hlen, voda)

Diagnostika

- Odběry vzorků ze sliznice tenkého střeva
- Pro mikroskopické vyšetření
- Pro kulturační vyšetření
- Pro PCR
- Genotypizace PCR (určení typu)

Pulpy kidney diseases (ovce): C.p.typ D

- Souvisí s překrmováním
  - Sající i výkrmová zvířata
  - Příznaky postižení CNS
  - Ložisková encefalomalacie
  - Enterotoxemie s postižením ledvin
- Také kůzlata a kozy ale bez encefalomalacie

Léčba

- Rozhoduje čas zahájení
- Vytvořené toxiny ve střevě nejsou ovlivněny antibiotikem
- Antibiotikum tlumí množení buněk

Prevence vakcinací

- Toxoidové vakcíny (z hlavního toxinu)
- Beta1 toxoid
- Beta 2 toxoid

Závěr

- Clostridové infekce přežvýkavců jsou u nás nedostatečně diagnostikovány a proto je jejich význam podhodnocen
- Má-li dojít k pozitivní změně, bude nezbytné vypracovat systém, který zajistí profesionální spolupráci mezi kliniky a laboratoří
- Systém však vyžaduje specifické logistické zajištění

DIAGNOSTIKA KLOSTRIDIOVÝCH ONEMOCNĚNÍ SKOTU

Doc. MVDr. J. Illek, DrSc. Dipl.ECBHM

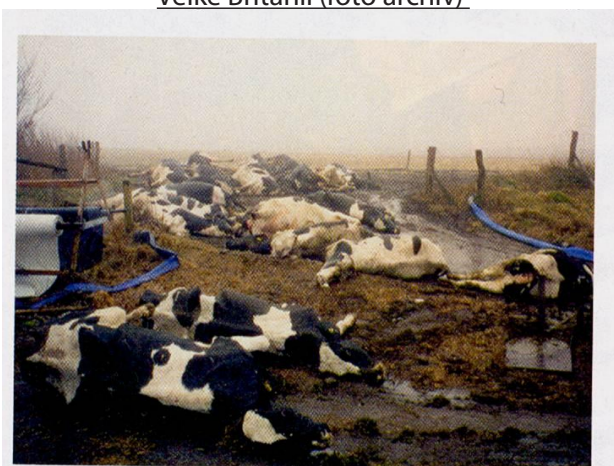
Aktuální klostridiové infekce u skotu a ovcí

- Tetanus – *Cl. tetani*
- Botulismus – *Cl. Botulinum*
- Sněť šelestivá – *Cl. Chauvoei*
- Maligní edém – *Cl. Septicum*
- Enterotoxémie – *Cl. Perfringens* (typ C, A, D)

Botulismus skotu a ovcí

Hromadný úhyn skotu v důsledku botulismu ve Velké Británii (foto archiv)

Botulismus skotu a ovcí

Botulismus skotu a ovcí

Botulismus skotu a ovcí

ENTEROTOXÉMIE

- *Cl. Perfringens*
  - typ C – enterotoxémie
  - typ A – abomasitída
- Součást intestinální flóry
- Dyspepsie, indigestce mléko, startér (škrob, rozpustné sacharidy)

- Subakutní forma:
  - Nervové příznaky
  - Předrážděnost
  - Mírné kolikové bolesti
  - průjem

ENTEROTOXÉMIE – ABOMASITÍDA

- *Cl. Perfringens* typ A
  - Neonatální – telata, jehňata, kůzlata
  - Odstavená telata
  - Mladý skot
- PA:
  - Záněty hemoragické, nekrotizující, perforace stěny slezu

- Rozmnožování klostridií
- Superinfekce
- Toxiny
  - Beta toxin – typ C (inaktivován trypsinem)
    - Nekróza enterocytů
    - Hemoragie
  - Alfa toxin – typ A (fosfolipáza)
    - Narušení membrán
    - Ledviny, slez, plíce, játra

KLINICKÉ PŘÍZNAKY

- Letargie
- Nechutenství
- Tympanie
- Průjem

KLINICKÉ PŘÍZNAKY

- Akutní forma:
  - Koliky
  - Abdominální distenze
  - Apatie
  - Dehydratace
  - Šok
  - Úhyn

DIAGNOSTIKA

- Klinický syndrom
- Patoanatomický obraz
- Bakteriologické vyšetření výkalů
  - Kultivace, Genotypizace
- Detekce toxinů

Pitevní nález

Hemorhagická enteritis

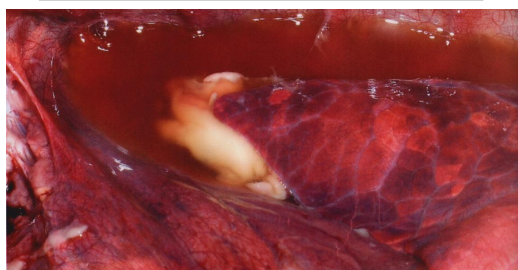

TERAPIE

- Rehydratace
- PNC
- Antiflogistika
- Antihistaminika

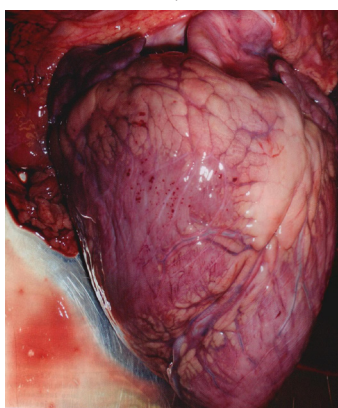
PREVENCE

Pneumonie a exudát v dutině hrudní

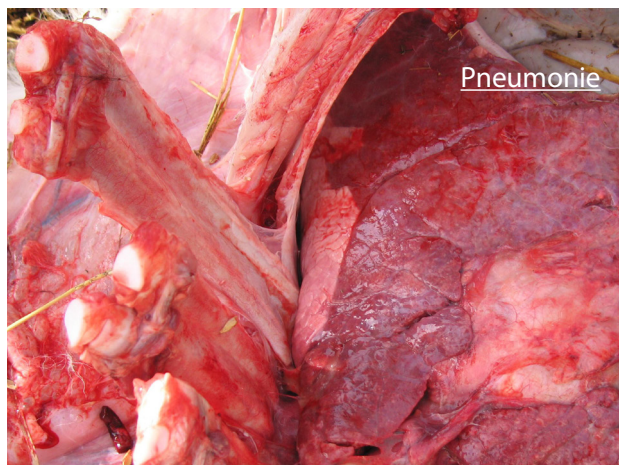

- Napájení telet
- Hygiena napájení
- Krmení startérem *ad libitum*

Krváceniny na srdci

Děkuji za pozornost!

IMUNITA SKOTU VŮČI KLOSTRIDIÍM

MVDr. J. Krejčí

Mikrobiální svět makroorganismů

Lidské tělo je tvořeno přibližně 10^{13} somatických buněk

na ně připadá 10^{14} bakterií

Střevní mikroflóra telat

99,9 % střevní mikroflóry

je tvořeno obligátně

anaerobními mikroorganismy

Mikrobiální svět makroorganismů

Složitý ekosystém:

V zažívacím traktu savců se vyskytuje více jak 1000 bakteriálních druhů

z nich jen asi 20% je kultivovatelných

Střevní mikroflóra telat

V tlustém střevě telat se v 1 mililitru

jeho obsahu nachází přibližně 10^8

anaerobních mikroorganismů;

C. perfringens z nich tvoří asi 0,1 %

Mikrobiální svět makroorganismů

Hmotnost všech mikroorganismů, které se nacházejí v těle člověka přesahuje 1 kg.

Takovou hmotnost mají jen játra a mozek.

Tato vysoce aktivní část organismu hraje významnou roli;
zatím přesně nevíme jakou !

Klostridiové infekce skotu

- *C. tetani* - tetanus
- *C. novyi* - m. edém, plyn. gangréna
- *C. septicum* - m. edém, plyn. gangréna
enterotoxemie
- *C. chauvei* - sněť šelestivá
- *C. sordelli* - enterotoxemie
- *C. botulinum* - botulismus

Klostridiové infekce skotu

- *C. perfringens* A - jejunální hemorhagický syndrom
  - abomasitis, ulcerace, tympanie
  - plynová gangréna
  - náhlý úhyn
- *C. perfringens* C - nekrot. enterotoxemie novorozených telat,
  - „pulpy kidney“ (mazlavé ledviny)
- *C. perfringens* D - hemorhagická enteritis,
  - „pulpy kidney“
  - náhlý úhyn

Nejčastější syndromy

- Hemorhagické ulcerace slezu
C. perfringens typ A
- Nekrotická enteritis novorozených telat
C. perfringens typ C
- Hemorhagická enteritis
C. perfringens typy D a A

Toxiny *C. perfringens*

	α	β	ϵ	
A	++	-	-	hemorhagie – enteral. leze
B	+	++	+	enterotoxemie
C	+	++	-	nekrotická enterotoxemie
D	+	-	++	hemorhag. enterotoxemie

Hemorhagické ulcerace slezu

C. perfringens typ A

- tympanie
- mírný průjem
- někdy koliková bolestivost, náhlé úhyny

PA: hemorhagická ulcerózní abomasitis

Příčiny: nejčastěji dietetické chyby

Patogeneze klostridiových infekcí

- přemnožení klostridií ve střevním obsahu
- „quorum sensing signál“ (sebeuvědomění počtu)
- sporulace
- uvolnění toxinů

Nekrotická enteritis novorozených telat

C. perfringens typ C

- slabost
- mírný průjem, někdy krvavý
- vysoká mortalita

PA: hemorhagická nekróza tenkého střeva „pulpy kidney“

Příčiny: chyby v napájení kolostrem, nedostatek specifických protilátek

Příčiny přemnožení klostridií

- chyby v napájení kolostrem
- dietetické chyby
- chyby v krmné technice
- poruchy motility GIT
- omezený přístup k vodě
- antimikrobiální preparáty
- příliš bohaté krmivo (uhlohydráty)

Pulpy kidney

setřená povrchová kresba ledvin, po přejetí pitevním nožem kůra ledvin mazlavá

Hemorhagická enteritis

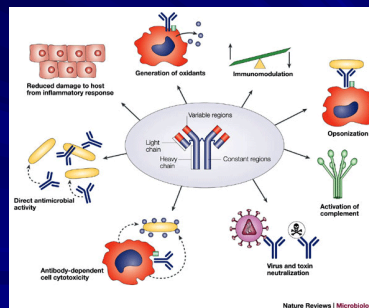
C. perfringens typu D a A

- většinou již odstavená telata
- sporadický výskyt u dobře živěných telat
- prudké kolikové bolesti
- náhlá úhyn krátce po krmení

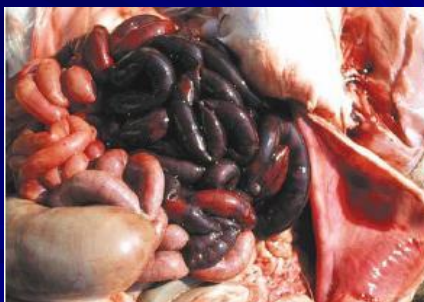
PA: temně rudá stěna jejunum s krvavým obsahem, „pulpy kidney“

Příčiny: přejívení bohatým krmivem

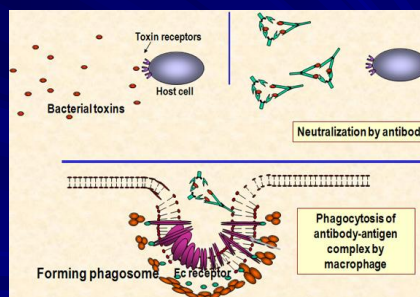
Neutralizace protilátkami

Jejunální hemorhagický syndrom

Neutralizace toxinu

Imunita proti klostridiovým infekcím skotu

Imunita proti klostridiovým infekcím

Enterotoxiny *C. perfringens* typu A, C a D jsou rezistentní k proteolytickým enzymům.

Měly by být neutralizovány již ve střevním obsahu.

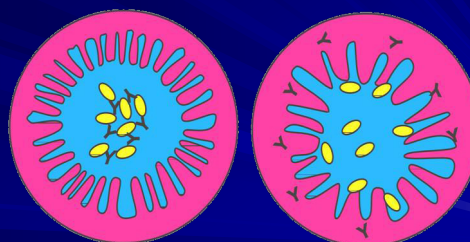
Nejvhodnější formou jsou proto kolostrální protilátky.

Imunita proti klostridiovým infekcím

Hlavním patogenním faktorem klostridiových infekcí skotu jsou toxiny.

Imunita proti nim, musí být proto založena na jejich neutralizaci protilátkami.

TENKÉ STŘEVO: LOKÁLNÍ IMUNITA

Imunizace proti klostridiovým infekcím telat

- Nejvhodnější použití vakcíny je vakcinace březích krav před porodem.
- Méně účinná je imunizace telat, neboť protilátky z krve, přes neporušenou stěnu střeva, do jeho lumina nepronikají. Mohou pouze zmírnit již probíhající zánět.

Použití vakcíny u novorozených telat

Telata je možno vakcinovat již od druhého týdne stáří bez ohledu na přetrvávající kolostrální protilátky.

Interval mezi vakcinací a revakcinací by měl být co nejdelší.

Použití vakcíny u krav před porodem

- vakcinace krav před porodem - co nejdelší interval mezi vakcinací a revakcinací
- ochrana proti infekci novorozených telat trvá jen po dobu podávání mateřského kolostra a mléka
- možnost prodloužení ochrany telat pomocí zmrazeného nebo konzervovaného kolostra

Vakcinační strategie

- Ve většině případů stačí jen vakcinace krav a zajištění kvalitní kolostrální výživy a bezchybné krmné techniky.
- V případech kdy problémy přetrvávají i v pozdějším věku, je vhodné kombinovat vakcinaci matek s vakcinací telat .

VÝZNAM KLOSTRIDIÍ V CHOVECH OVCÍ

MVDr. S. Šlosárková, PhD.

Význam klostridií v chovech ovcí

MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
VFU Brno, Klinika chorob přežvýkavců a prasat
MVDr. Radek Axmann
KVS Pardubice

Klostridiové infekce skotu
8. prosince 2011
hotel Tři Věžičky, Střítež u Jihlavy

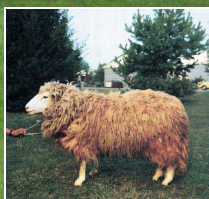
Klostridiové infekce v chovech ovcí

terapie není příliš úspěšná

- většinou tak rychlý průběh onemocnění, že zvířata hynou dříve, než může být zahájena léčba (výjimka - tetanus a botulismus, zvířata přežívají několik dní)
- v případě velmi cenných zvířat se lze pokusit o **razantní intenzivní terapii**, která příležitostně může být úspěšná
- eradikace není možná, ale většinu klostridiových infekcí lze řešit **prevencí - vakcinací**
- "ideální kandidáti" na kontrolu pomocí vakcinace. Moderní vakciny jsou na bázi purifikovaných toxinů letálních toxinů způsobujících onemocnění.
- tyto toxoidy jsou silně antigenní (výjimka *C. chauvoei*, u něhož je nutná k dostatečné imunizaci i buněčná složka ve vakcině)

Chov ovcí v ČR - rok 2010

- 100 000 bahnic (40 % masná plemena)
- 138 500 živě narozených jehňat (plodnost 155 %, intenzita 138,5 %)
- odchovaných (do 3 týdnů) 122 000 jehňat (122 %)
- odstav (3 měsíce) 110 000 jehňat (110 %)
- celkové ztráty cca 28 500 jehňat (28,5 %)

Klostridiové infekce v chovech ovcí

mohou být rozděleny podle toho, které systémy nebo orgány postihují:

- trávicí trakt (**dyzenterie jehňat, enterotoxemie**)
- parenchymatózní orgány (Black disease, Bacillary haemoglobinuria)
- svaly a navozují toxémii (Blackleg, maligní edém)
- neurotropní nemoci (tetanus, botulismus)

některé druhy klostridií mohou vyvolávat více rozdílných onemocnění patřících do různých kategorií

Klostridiové infekce v chovech ovcí

obecně

- Klostridie (vyvolávající onemocnění ovcí) jsou anaerobní, spory tvořící a toxiny produkující organismy
- vyskyt běžně v prostředí, zejména v půdě, trusu
- tedy - v malé míře v GIT klinicky zdravých zvířat
- většinou (výjimka botulismus) závisí **rozvoj nemoci na vyvolávajícím faktoru**
  - změny v managementu (odstav, změny v krmení)
  - poranění tkání, orgánů
  - parazitární aktivita
- tyto faktory usnadní (umožní) rychlé množení bakterií v organismu s produkcí **toxinu**, příležitostně průnik do tkání

Organism	Associated disease	Comment
Enterotoxaemias		
<i>C. perfringens</i> A	Enterotoxaemia	Rare
<i>C. perfringens</i> B (beta and beta 2)	Lamb dysentery and haemorrhagic enteritis	Lambs less than 21 days, UK and Europe Not Australia and New Zealand, Haemorrhagic enteritis world-wide
<i>C. perfringens</i> C		
Subtype 1	Struck	Adult sheep, Uncommon in UK, South Africa and Australia USA only
Subtype 2	Necrotic enteritis	
<i>C. perfringens</i> D	Pulpy kidney	All ages and cosmopolitan
<i>C. novyi</i> B	Black disease	Generally in adults, Cosmopolitan.
<i>C. haemolyticum</i> (<i>C. novyi</i> type D)	Bacillary haemoglobinuria	Sporadic, UK and Ireland
<i>C. sordellii</i>	Abomasitis and toxoemia	UK, New Zealand, all age groups
<i>C. septicum</i>	Braxy	UK, Scandinavia, mainly weaned lambs and shearings in autumn
Myonecrosis and toxoemia		
<i>C. chauvoei</i>	Blackleg (blackquarter) Post-parturient gangrene (also malignant oedema)	Cosmopolitan
<i>C. septicum</i>	Malignant oedema	Rare in Europe
<i>C. novyi</i> A	Big head, malignant oedema	Rams and particularly hot arid conditions
<i>C. perfringens</i> A	Malignant oedema	Rare
<i>C. sordellii</i>	Malignant oedema	USA and New Zealand
Neurotropic disorders		
<i>C. perfringens</i> D	Focal symmetrical encephalomalacia	Cosmopolitan
<i>C. tetani</i>	Tetanus	Mainly lambs, cosmopolitan
<i>C. botulinum</i> C and D	Botulism	South Africa and Australia, particularly under drought conditions. UK from poultry litter (type C)

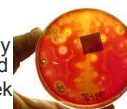
Aitken, ID. Diseases of sheep, 2007, 610 pp.

Název choroby	Původce	Postižená kategorie	Klinické příznaky	Sezonalita
Dyzenterie jehňat	<i>Cl. perfringens</i> , typ B	jehňata do 3 týdnů	těžký krvavý průjem a úhyn	období bahnění
Struck enterotoxemie	<i>Cl. perfringens</i> , typ C	dospělé ovce	náhlý úhyn	pozdní zima, brzké jaro
Enterotoxemie ovcí	<i>Cl. perfringens</i> , typ D	rostoucí jehňata, mladé jehnice (ročky)	náhlý úhyn	změny pastvy
Sněť šelestivá	<i>Cl. chauvoei</i>	ovce – poporodní metritis, berani, jehňata - poranění	náhlý úhyn	jaro až podzim
Black disease	<i>Cl. novyi</i>	dospělé ovce – v souvislosti s invazí motolic	náhlý úhyn	v průběhu migrace motolic
Tetanus	<i>Cl. tetani</i>	jakékoli stáří	svalové křeče, křeč spodní čelisti, úhyn	v průběhu celého roku

Enterotoxemie v chovech ovcí - původce

Clostridium perfringens

- běžně přítomna v střevě a výkalech většiny zdravých ovcí naprosté většiny našich stád
- tyto kmeny se mohou za určitých podmínek množit a produkovat toxiny
- vývoj klinických příznaků – smrt

podmínky

- nechráněnost proti infekci postvaccinačními protilátkami
- překrmění bílkovinami, případně sacharidy
- změna pH v trávicím traktu - pomnožení patogenních kmenů
- stres a to i „fyziologický“

Enterotoxemie v chovech ovcí

- je v ČR **nejčastějším klostridiovým onemocněním ovcí**
- nejčastějším onemocněním jehňat vedoucí k jejich úhynům
- celá skupina onemocnění vyvolávaná ***C. perfringens***
- 5 různých typů *C. perfringens*
- typy B, C a D mají hlavní význam u ovcí
- dyzenterie a haemoragická enteritida jehňat
- náhlé úhyny dospělých ovcí (Struck)
- enterotoxemie (Pulpy kidney) - (nejčastější, překrmění)
- ostatní onemocnění v této kategorii
- abomasitis a toxemie (*C. sordellii*), braxy (*C. septicum*)

Enterotoxemie v chovech ovcí - původce

patogenní kmeny *C. perfringens* jsou téměř ve všech větších stádech v ČR

- nemusí však nutně být zaznamenány klinické formy onemocnění
- vlivem horší krmné dávky, nízké užítkovosti zvířat
- v chovu s existencí této bakterie se infikuje jehně při prvním napití kolostra
- přítomnost bakterie v prostředí a tedy i na kůži MŽ bahnice
- ve stěvě potom přežívá v malém množství a čeká na „vhodné podmínky“
- v postiženém chovu se šíří krmivem a pastvou
- kontaminace exkrety, trusem průjímajících zvířat
- mezi chovy se šíří
- prodejem plemenného materiálu

Enterotoxemie v chovech ovcí

„... že mi někdo otrávil jehňata“

Enterotoxemie v chovech ovcí - původce

Predispozičně působí

- management stáda (manipulace se stádem v horkém počasí, zákroky jako kastrace, odčervení, značení jehňat apod.)
- počasí (vysoká teplota nebo chladno, vlhko a větrno)
- další souběžně probíhající infekce (zejména kokcidióza, pasterelóza a **endoparazitózy**)

Enterotoxemie v chovech ovcí

- nejčastější příčina úhynů jehňat
- zejména ve stádech s vysokou užítkovostí a rychlým růstem jehňat
- ve věku 2-6 (9) měsíců, po odstavu
- **vysoce nakažlivé**
- **perakutní – akutní onemocnění** jehňat, případně i ovcí
- náhlá ztráta zájmu o okolí, křeče, možný profúzní průjem, rychlý úhyn
- postižena jsou nejlepší jehňata
- morbidita až 100 %
- mortalita minimálně 70 %
- neexistuje léčba

Enterotoxemie v chovech ovcí - klinické příznaky

perakutní

- náhlé úhyny (za 1-2 hodiny)
- bez klinických příznaků kromě vysoké teploty (41-42 °C)
- *C. perfringens* typu C
- postih **nejen jehňata ale i dospělé ovce**

akutní

- břišní bolestivost, křeče
- vysoké teploty
- slinění
- nervové příznaky (ulehnutí na bok, plovací pohyby, vrzání zubů, kmitání očí)
- úhyn do 2-8 hodin
- *C. perfringens* typu D
- jehňata 3-6, -9 měsíců

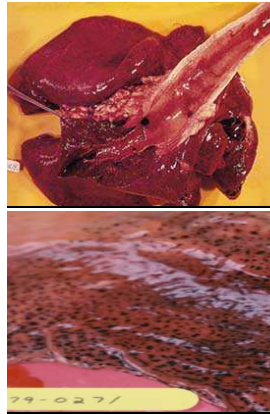
Enterotoxemie v chovech ovcí - klinické příznaky

subakutní

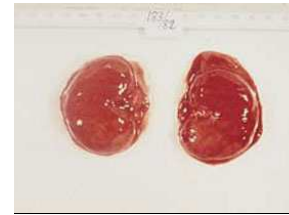
- profúzní vodnatý průjem
- dehydratace, vyčerpání
- úhyn do 3-5 dnů

v chovech s dlouhodobě neřešenou enterotoxemií

- občasný průjem
- velmi špatný výživný stav a vývin
- vyčerpání
- úhyn

Enterotoxemie – pitevní nález

Enterotoxemie v chovech ovcí - diagnóza

- klinický obraz onemocnění
- přítomnost náhlých úhynů
- pitevní nález
- bakteriologické vyšetření

Enterotoxemie v chovech ovcí - diagnóza

bakteriologie

- rychlý odběr a přesun vzorku do laboratoře –malá odolnost bakterie mimo živý organismus
- celý kadáver zvířete
- stěr ze střeva nebo jater
- rektální výtěr ze živého zvířete
- stěry, výtěry - do transportního média
- průkaz původce + citlivost k ATB

Enterotoxemie v chovech ovcí - diagnóza

pitva

- drobné tečkovité krváceniny pod serózami na osrdečníku, plicích, játrech, ledvinách, močovém měchýři a střevech
- překrvení a akutní zánět střev přestupující i na mezenteriální mízní uzliny
- náplň střev plynem a vodnatým nebo krvavým obsahem
- edém plic

Enterotoxemie v chovech ovcí - možnosti terapie

špatné

- většinou není vzhledem k rychlosti průběhu žádná možnost léčby
- rychlé podání ATB per os (penicilínová ATB, potencionané sulfonamidy, tetracykliny)
- převedení stáda na porost s vysokým obsahem vlákniny, nebo krmení senem
- eliminace veškerých jaderných krmiv
  - okyselení trávicího traktu (telata)

léčena musí být vždy všechna jehňata ve stádě

Enterotoxemie v chovech ovcí - je vakcinace spolehlivá prevence?

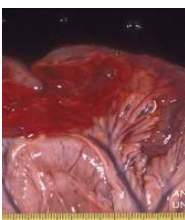
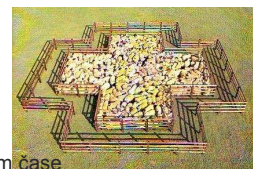
Preventivní vakcinace - (toxoidové vakciny)

zamezí přemnožení původce onemocnění
neutralizace případně produkovaných toxinů

je spolehlivou a účinnou prevencí

ale

- musí být provedena správně
- musí být provedena ve vhodném čase

Enterotoxemie – pitevní nález

Preventivní vakcinace

Vakcíny proti enterotoxémii jsou polyvalentní poskytují ochranu minimálně proti dyzentérii jehňat, enterotoxemii typu C a D, bradsoťu, sněti šelestivé, plynové gangréne tetanu

Sdružují 7 – 8 klostridiových antigenů (*Cl. perfringens* typu B, C, D, *Cl. septicum*, *Cl. tetani*, *Cl. novyi*, *Cl. Chauvoei*, příp. *Cl. Sordelli* nebo *Cl. haemolyticum*),

+ Heptavac P Plus: 6 kmenů *Mannheimia haemolytica*, 4 kmeny *Pasteurella threalosi*.

Onemocnění	Původce	Současné možné vakcíny k užití			
		Miloxan Inj.	Covexin 8 Inj.	Heptavac-P plus Inj.	Covexin 10 Inj.
Dyzenterie jehňat	<i>Cl. perfringens, typ B</i>	+	+	+	+
Struck enterotoxemie	<i>Cl. perfringens, typ C</i>	+	+	+	+
Enterotoxemie ovcí	<i>Cl. perfringens, typ D</i>	+	+	+	+
Bradsoť ovcí	<i>Cl. septicum</i>	+	+	+	+
Sněť šelestivá	<i>Cl. chauvoei</i>	+	+	+	+
Black disease	<i>Cl. novyi</i>	+	+	+	+
Plynová gangréna	<i>Cl. septicum</i>	+	+	+	+
Tetanus	<i>Cl. tetani</i>	+	+	+	+
Enterotoxemie, HGU	<i>Cl. sordelli/haemolyticum</i>	+/-	-/+	-	+/+
Pasterelóza ovcí	<i>Mannheimia haemolytica</i>	-	-	+	-
Pasterelóza ovcí	<i>Pasteurella threalosi</i>	-	-	+	-

Enterotoxemie v chovech ovcí -
vákinační program

Preventivní vakcinace

- **primovakcinace bahnic:** 2 dávky v intervalu 4 až 6 týdnů, tak, aby byla 2. dávka podána březím ovcím 4 až 6 týdnů před obahněním
- **revakcinace bahnic:** 1 dávka v intervalu max. 12 měsíců, podána březím ovcím 4 až 6 týdnů před obahněním

maximum kolostrálních protilátek – ochrana jehněte do 2(3) měsíce věku

- **primovakcinace jehňat:** 2 dávky v intervalu 4 až 6 týdnů od 2 měsíců stáří, u jehňat od nevakcinovaných matek od 3 týdnů stáří

Enterotoxemie v chovech ovcí-
vákinační program

preventivní vakcinace

- **zásady**
  - vždy musí být se základním stádem současně vakcinováni i všichni plemenní berani, jalové ovce, jehnice a ročky
  - v době odstavu by měla mít všechna jehňata za sebou jeden primovakcinační cyklus (vakcinace a revakcinace)

Enterotoxemie v chovech ovcí-
spolehlivá prevence

Znamená

- preventivní vakcinaci
- sestavení kvalitní a vyvážené krmné dávky (patevního porostu)
- pozor na přebytek dusíkatých látek, vyšší sušinu MKS apod. ....
- správný management stáda

Enterotoxemie v chovech ovcí
chyby v prevenci

- neprovedení preventivní vakcinace základního stáda
- neprovedení vakcinace jehňat v užitkových chovech - (chráněnost kolostrálními protilátky versus jatečná zralost)
- problematická reprodukce – stádo je správně připouštěno a zabezpečeno v krátké době (85 % zvířat se obahní v 10-14 dnech)
- nezajištění včasného a dostatečného příjmu mleziva
- provádění vakcinace ve špatnou dobu nebo při současně probíhajících jiných onemocněních, poruchách (ketóza, ...)
- provádění vakcinace společně s jinými zákroky (odčervení, koupele paznehtů...)
- nevakcinovat mokré ovce

Enterotoxemie v chovech ovcí

- enterotoxemie může pro chovatele ovcí představovat velmi vážný provozní a ekonomický problém
- 1 vakcinační dávka = 30 až 45 Kč

Děkuji za pozornost

MVDr. Soňa Šlosárková, Ph.D.
slosarkovas@vfu.cz

KLOSTRIDIOVÉ INFEKCE TELAT - PŘÍPADOVÁ STUDIE

MVDr. M. Vlček

Klostridie jsou patogeny vyskytující se běžně v životním prostředí i ve střevním traktu zdravých telat. Z normálního osídlení se mohou toxiny produkující choroboplodné zárodky pomnožit hlavně v případech, kdy jsou telata vystavena stresovým podmínkám. Stres u telat je nejčastěji způsoben změnami (přechod na mléčnou náhražku, jiná ustájení, nepravidelnost krmení, ...). Predispozičně působí i podávání mléčných náhražek s vysokým obsahem proteinů způsobujících alkalizaci střevního prostředí. Podobně působí i překrmování mlékem či mléčnými náhražkami. Během tohoto krátkého sdělení bych se s Vámi rád podělil o takovou zkušenost z mé praxe.

Vše se odehrálo v chovu, který má 320 dojených červenostrakatých krav s průměrnou užitkovostí 5800l za normovanou laktaci. Na této farmě došlo během roku 2009 k rapidnímu nárůstu náhlých úhynů telat. Tato telata byla do 12. dne bez výraznějších problémů. Poté ale docházelo ke vzniku apatií, tonicko-klonických křečí a k náhlým úhynům (6-12 hodin od vzniku apatie). Úhyny postihovaly až 80 % telat a to hlavně během nestálého počasí. Tato telata byla léčena ATB (parenterálně i perorálně) i symptomaticky, ale v drtivé většině bez úspěchu. Při snaze nalézt příčinu se na tomto chovu vystřídala řada poradců. Metabolické testy telat i dojnic neukázaly

závažnější problém, stejně tak pitva uhynulých telat. Během testování bylo odhaleno BVD a následně provedeno ozdravení vyřazením latentních nosičů. Dále byly vybudovány nové boudy i s přístřeškem. Problémy ale stále přetrvávaly. Prvním bodem, který výrazně pomohl, bylo okyselení mléka i mleziva kyselinou citronovou společně s přidavkem imunitu stimulujícího přípravku obsahujícího vyvazovač mykotoxinů, prebiotika, organický selen, měď a zinek. Toto opatření ale pomohlo pouze do změny počasí. Až když začínala být situace ekonomicky neúnosná (prosinec 2010), podařilo se mi chovatele přesvědčit k vakcinaci proti klostridiím. Operativně jsme navakcinovali všechna telata od 7. dne stáří. Výsledkem byl rapidní pokles úhynů (viz. tabulka). V lednu 2011 jsme přešli na vakcinaci matek (14 dní před očekávaným porodem) doplněnou vakcinací telat (od 7. dne stáří). Tyto vakcinace pokračují dodnes. Jsem přesvědčen, že právě vakcinace proti klostridiím pomohla snížit 36% úhyn telat v roce 2010 na 6% úhyn v roce 2011. To, že výše uvedené problémy telat způsobily klostridie, nemáme bohužel laboratorně potvrzeno. Ukazují nám na něj ale klinické příznaky, náhlé úhyny i odpověď na vakcinaci.

Tabulka: Úhyn telat v jednotlivých letech

rok	Do 3 měsíců	Nad 3 měsíce
2007	71	45
2008	177	25
2009	248	9
2010	198	7
2011	21	0

MVDr. Martin Vlček
soukromý veterinární lékař
www.vetvlcek.cz

PŘÍPADOVÁ STUDIE II.

MVDr. Cízová

Charakteristika chovu 1

- Základní stádo = 295 ks
  - Plemeno ČESTR
  - Užítkovost 7 400 l
  - Uzavřený obrat stáda
  - Úroveň brakace 40%
    - Pohybový aparát (jalovice po otelení)
    - Reprodukce (cysty)
    - Užítkovost
  - Před rokem 2009 chov s výbornou úrovní
  - Nyní velká fluktuace + poměrně složitá personální situace a tedy složité prosazování zdr. opatření

Další okolnosti k pozadí zdr. problémů

- Nekvalitní smíšená krmná dávka (TMR)
  - Kuk. Siláž + senáž + seno
    - Seno špatné kvality - vlhké
  - Řezana sláma nevhodně sklizená s podsevem - silně zaplísněná

Charakteristika chovu 2

- Technologie
  - Starý systém vazného ustájení
  - Porody na stání
    - Málo životná telata - obtíže s napájením,
      - Proto standardně 2,5 l mleziva sondou + Synulox bolus 5 dnů
  - Individuální boudy do 1,5 měs. stáří
  - Teletník s kontinuálním provozem

Počátek zdr. problémů – 2. pol. r. 2009 dojnice

- **Klinické projevy**
  - Inapetence, bez horečky
  - Různě intenzivní průjmy u laktujících dojnic
- **Léčebná opatření**
  - 3x denně nálev (lněné semínko, metacid, propionát)
  - Infuze glukózy, Duphalyte
  - Dále – hořká sůl, Glukopur

Stávající prev. opatření

- Vakcinace proti IBR
- Vakcinace proti E.Coli (Kolibin)

Dopady

Parametr	2009	2010
Počet uhynulých krav	5	16
Počet narozených telat	262	335
Počet mrtvě narozených telat	12	29
Počet uhynulých telat	7	15
Procento ztrát na telatech úhynem	2,7	4,5

Přijatá opatření

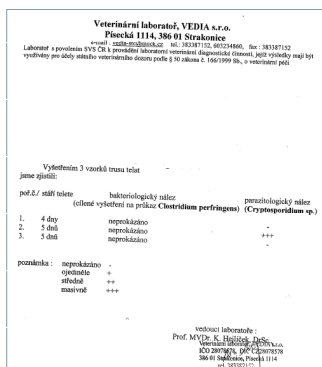
– Provedeno laboratorní vyšetření (Vedia Strakonice)

- K lab vyš. odebrána:
  - senáž, sláma
  - Rektální výtěry
    - » krav
    - » telat
  - Trus
    - » krav
    - » telat

Přijatá opatření

- Po výsledku laboratoře **rozhodnuto o vakcinaci proti klostridiím**
- Zahájena v únoru 2011
- Vakcinační program zvolen na vakcinaci březích krav
  - Telata se nevakcinují

Výsledky laboratoře

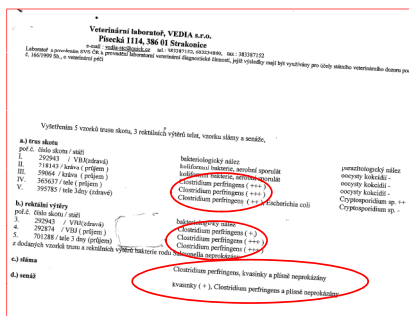

Současná situace

Parametr	2009	2010	2011*
Počet uhynulých krav	5	16	0
Počet narozených telat	262	335	308
Počet mrtvých narozených telat	12	29	11
Počet uhynulých telat	7	15	10
Procento ztrát na telatech úhynem	2,7	4,5	3,2

* Údaj za 10 měsíců 2011

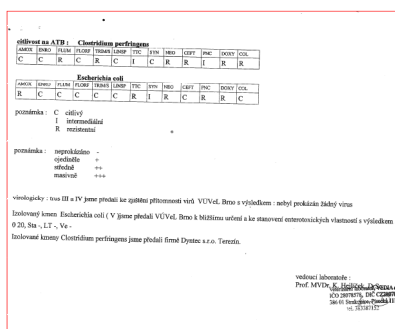
Výsledky laboratoře

Děkuji za pozornost !

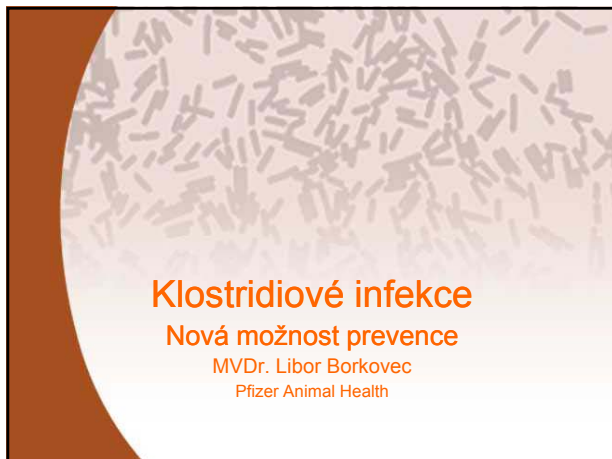
- **Kontakt:**
- MVDr. Marie Cízová
- praktická vet. lékařka Březnice
- Mobil: 607 757 109
- E-mail: mvdrcizova@seznam.cz

Výsledky laboratoře

COVEXIN 10 – INOVACE VE VAKCINACI PROTI KLOSTRIDIÍM

MVDr. L. Borkovec

Klostridiové infekce
Nová možnost prevence
MVDr. Libor Borkovec
Pfizer Animal Health

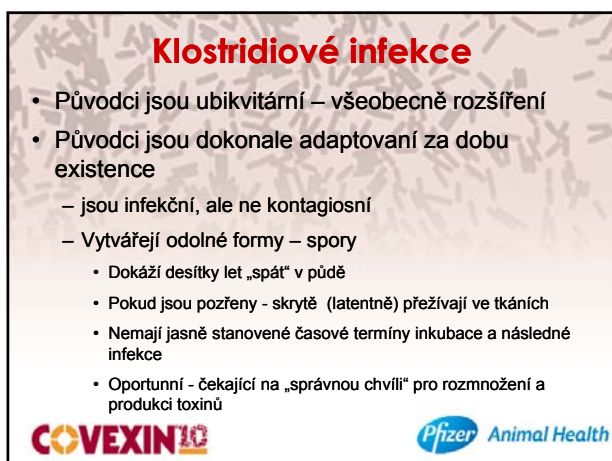

Klostridiové infekce

- Původci jsou ubikvitární – všeobecně rozšíření
- Původci jsou dokonale adaptovaní za dobu existence
  - jsou infekční, ale ne kontagiosní
  - Vytvářejí odolné formy – spory
    - Dokáží desítky let „spát“ v půdě
    - Pokud jsou pozřeny - skrytě (latentně) přežívají ve tkáních
    - Nemají jasně stanovené časové termíny inkubace a následné infekce
    - Oportunní - čekající na „správnou chvíli“ pro rozmnožení a produkci toxinů

COVEXIN 10

Klostridiové infekce

- Problematika klostridiových infekcí může paradoxně narůstat v situaci zavedené moderní sklízecí techniky a moderních krmivářských technologií
  - Velké záběry strojů při sklizni objemných krmiv ve větší míře nabírají zeminu a ta je následně s objemným krmivem uzavřena do vaků = anaerobní prostředí !!!

COVEXIN 10

Klostridiové infekce

- Velké možnosti v transportu zvířat napříč zeměpisnými oblastmi boří bariéry mezi problémovými oblastmi výskytu a tzv. „čistými“ oblastmi
- Se zvířaty se převáží i populace klostridií

COVEXIN 10

Léčba

- Problematická:
  - **Akutní/perakutní průběh**
  - Použití antibiotik ???
    - **rozhoduje čas zahájení !!!**
      - Vytvořené toxiny ve střevě již nemohou být ovlivněny antibiotikem

---

Profylaxe

- Největší přínos u klostridiových infekcí představují **multivalentní vakcíny s obsahem bacterinů/toxoidů**
- Ačkoli klostridiální exotoxiny jsou známy jako nejsilnější jedy vůbec – jsou naštěstí **dobře neutralizovány vakcinačními protilátkami**

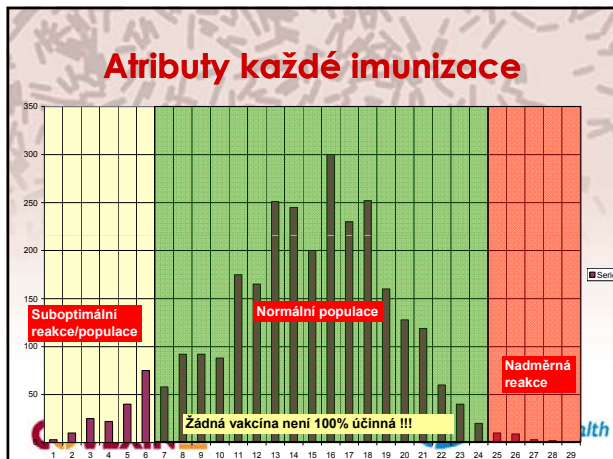

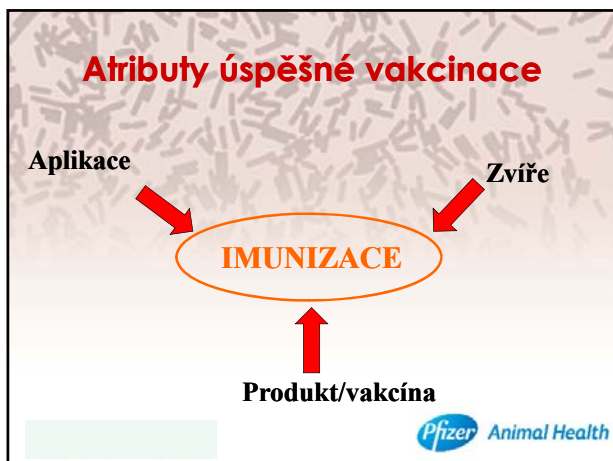

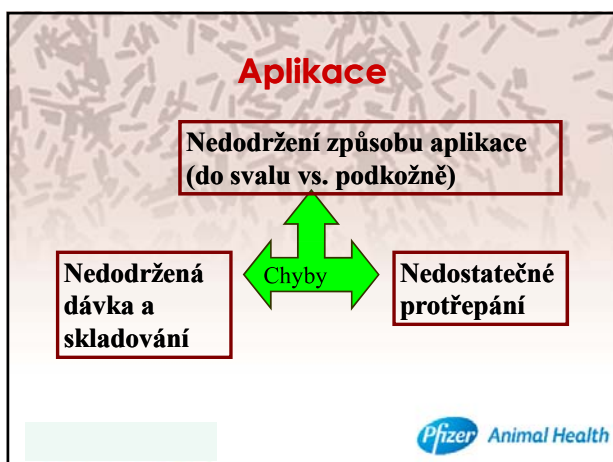

Zvíře

- **Immunokompetentní**
  - Respektovat kolostrální imunitu
  - Eliminovat stres !!!
    - Stres snižuje imunokompetenci !!!
  - Vakcinovat zdravá zvířata !!!
    - Ne v horečce (již nakažené)
    - Ne oslabené (Parazitární onemocnění)
    - Ne kachektické

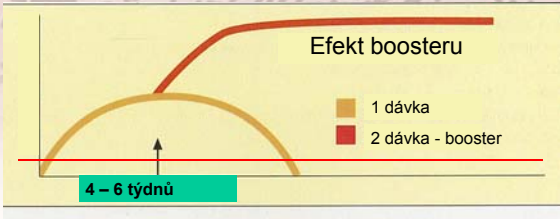

Primovakcinace

Efekt boosteru

■ 1 dávka
■ 2 dávka - booster

4 – 6 týdnů

Co dělá dobrou vakcínu ?

- Struktura Antigenů
- Typ antigenů "toxoid vs. anakultura"
- Množství antigenů
- Vakcinační schéma
- Trvání a nástup imunity
- Adjuvant (reaktivita tkáně)
- Objem dávky

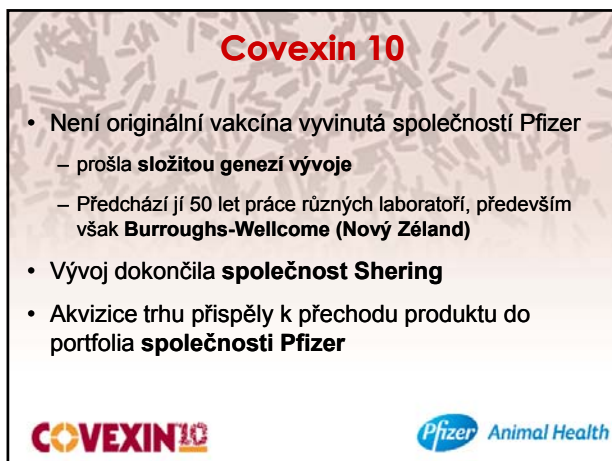

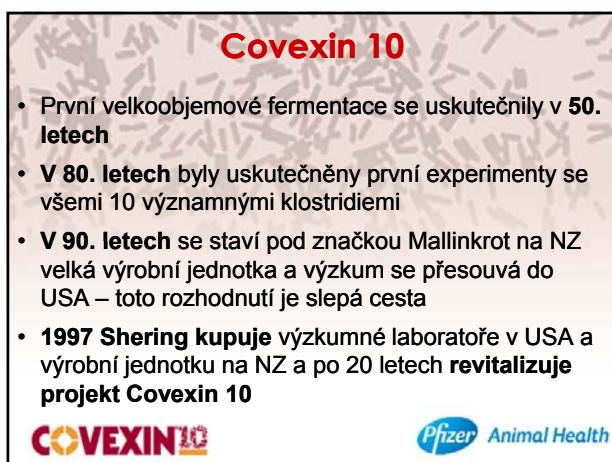

Covexin 10

- Obnovený projekt však úplně nefunguje a musí být přepracován pod taktikou společnosti Shering
- To představuje drastické změny:
  - klostridialní toxiny obsažené ve vakcíně jsou prosté buněk (kromě *C. chauvoei*)
  - Toxiny jsou poté purifikovány a vysoce koncentrovány, umožňující při širokém zastoupení antigenů dostat vakcínu do malých objemů dávky
  - Je minimalizován obsah residualního formalinu díky nízkému obsahu buněk (riziko residualních spor)

Technologická vyspělost produktu

Vzhledem k tomu, že různé klostridialní toxiny mají různé izoelektrické body (pI), je pro některé frakce vazba na preformovaný hydroxid hlinitý nedostatečná. U přípravku Covexin 10 je aluminové adjuvans vsyřené za přítomnosti kombinace toxoidů, aby se zajistilo, že maximální množství antigenů bude zachyceno na vytvořenou aluminovou matici, čímž se dosáhne maximální účinnosti přípravku při minimální dávce.

Vakcína

• Dříve – Covexin 8	• Nyní – Covexin 10
<ul style="list-style-type: none"> – <i>Clostridium perfringens B</i> – <i>Clostridium perfringens C</i> – <i>Clostridium perfringens D</i> – <i>Clostridium chauvoei</i> – <i>Clostridium novyi</i> – <i>Clostridium septicum</i> – <i>Clostridium tetani</i> – <i>Clostridium haemolyticum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – <u><i>C. perfringens type A</i></u> – <i>C. perfringens type B</i> – <i>C. perfringens type C</i> – <i>C. perfringens type D</i> – <i>C. chauvoei</i> – <i>C. novyi</i> – <i>C. septicum</i> – <i>C. tetani</i> – <u><i>C. sordellii</i></u> – <i>C. haemolyticum</i>

Clostridium perfringens typ A

ENTEROTOXIGENÉ

- **Především u mladých jehňat**
  - Od odstavu do porážky
  - Hemolytická anémie, ikterus a hemoglobinurie
- **Někdy také dospěli**
  - Velmi akutní (horečka, apatie, bledost)
  - V chovu jsou patrná „žlutá/ikterická“ zvířata (mulec, oči)
  - Na jatkách konfiskace kvůli ikteru
- **Léze**
  - Hemoglobinurická nefróza - ikterus

Cl. perfringens A | Jan | Febr | Mar | April | May | Jun | Jul | Aug | Sept | Oct | Nov | Dec

COVEXIN 10 Pfizer Animal Health

Clostridium sordelli

ENTEROTOXIGENÉ

Prvně popsáno v Jižní Americe v roce 1922. Dlouho považováno za patogena postihujícího svalovou tkáň.

- **Pravdou je, že je však více patogenní a postihuje i zažívací trakt.**
  - Způsobuje abomasitidy (záněty slezu) jehňat ve stáří 3-10 týdnů věku
  - Je příčinou tzv. „Syndromu náhlé smrti“.
- Nejvirulentnější ze všech klostridií.

COVEXIN 10 Pfizer Animal Health

Vakcína

<ul style="list-style-type: none"> • Dříve – Covexin 8 <ul style="list-style-type: none"> – Balení 100 ml – Dávka skot: <ul style="list-style-type: none"> • primovakcinace 5 + 5 ml podkožně – Dávka ovce: <ul style="list-style-type: none"> • primovakcinace 5 + 2 ml – Navozená ochrana: 6 měsíců 	<ul style="list-style-type: none"> • Nyní – Covexin 10 <ul style="list-style-type: none"> – Balení: 50 ml – Dávka skot: <ul style="list-style-type: none"> • primovakcinace 2 + 2 ml , podkožně – Dávka ovce: <ul style="list-style-type: none"> • primovakcinace 1 + 1 ml , podkožně – Navozená ochrana: 6 – 12 měsíců dle původce
--	--

COVEXIN 10 Pfizer Animal Health

Vakcinační schéma/protokol aktivní imunizace skot

- **Primovakcinace:** 2 dávky v odstupu 4-6 týdnů
- **Revakcinace:** jedna dávka v intervalu 6 až 12 měsíců
- **Nástup imunity:** je 2 týdny po primární vakcinaci

Vakcinační schéma/protokol aktivní imunizace ovce

- **Primovakcinace:** 2 dávky v odstupu 4-6 týdnů
- **Revakcinace:** jedna dávka v intervalu 6 až 12 měsíců
- **Nástup imunity:** je 2 týdny po primární vakcinaci

Vakcinační schéma/protokol pasivní imunizace mláďat – přes matky

– zajištění pasivní ochrany mláďat prostřednictvím kolostra = jedna dávka mezi 8. a 2. týdnem před porodem, za předpokladu, že zvířata byla před graviditou řádně vakcinována

Pasivní imunizace telata

Vakcinace matky: Clostridium sordelli + haemolyticum, Clostridium septicum + chauvoei, Clostridium novyi typ B + tetani + perfringens typ A, B, C, D.

Pasivní imunizace jehňata

Vakcinace matky: Clostridium septicum + chauvoei, Clostridium perfringens typ B, C, Clostridium novyi typ B + tetani + sordelli + perfringens typ A, D.

Světle hnědá vodná suspenze k injekci, která se během skladování usazuje.

- **Adjuvant:** Síran draselno-hlinitý
- **Pomocné látky:**
  - Thiomersal - antibakteriální substance
  - Formaldehyd

COVEXIN 10

Balení: 50 ml pružná LDPE lahvička, uzavřená gumovou zátkou a hliníkovým uzávěrem.

Cena: katalog Novika s kalkulovanou marží pro konečného spotřebitele = 1537,20 Kč

Vakcince Covexinem 10 - ekonomika

Skot	Covexin 10	
Počet zvířat základního stáda	500	
Počet zvířat k vakcinaci	617	
Cena dávkvy	61,52	
Počet dávek/mi 1 rok	3	1 851
Počet dávek/mi následující rok	1	617
Cena vakcinace 1 rok	113 874	
Cena vakcinace 2 rok	37 958	
Cena jedné krávy	20 000	
Návratnost v 1 roce	5,7	krávy
Návratnost v 2 roce	1,3	krávy

Duče	Covexin 10	
Počet zvířat základního stáda	100	
Počet zvířat k vakcinaci	125	
Cena dávkvy	30,76	
Počet dávek na 1 rok	3	375
Počet dávek následující rok	1	125
Cena vakcinace 1 rok	11 535	
Cena vakcinace 2 rok	3 845	
Cena bahnice	2 500	
Návratnost v 1 roce	4,6	bahnice
Návratnost v 2 roce	1,6	bahnice

Děkuji za pozornost !

Kontakt:

- Pfizer s.r.o., Stroupežnického 17, 150 00
- Tel.: 283 004 314
- Mobil: 731 532 732
- E-mail: infovet@pfizer.com

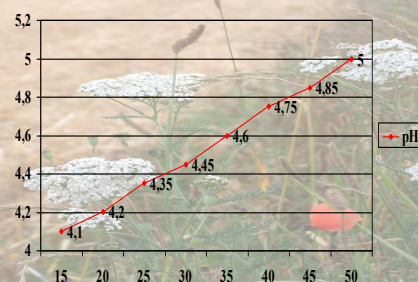

Faktory ovlivňující hygienickou kvalitu statkových krmiv ve vztahu k výživě vysokoprodukčních dojnic.

Ing. Václav Jambor, CSc.
Videňská 1023
691 23 Pohořelice
www.nutrivet.cz
nutrivet@nutrivet.cz
tel.: +420 606 764 260

NutriVet s.r.o.

Kritická hodnota pH fermentovaných krmiv

Fermentační koeficient (FC)

Schmidt et al. 1971

$$FC = \text{sušina (v \%)} + 8 \text{ WSC} / \text{PK}$$

FC pod 45 bez k. máselné

WSC – water soluble carbohydrate

PK – pufrční kapacita

Disociační konstanty vybraných kyselin

- K. sírová 1,92
- K. uhličitá 6,35
- K. mléčná 3,86
- K. mravenčí 3,77
- K. octová 4,76
- K. máselná 4,81
- K. benzoová 4,21
- K. sorbová 4,76

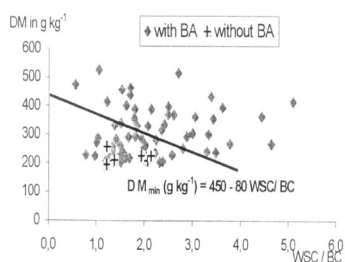

Figure 1: Silages with and without butyric acid (BA) made from green forage without nitrate, depending on DM content and WSC/BC ratio

Fermentační ztráty sušiny

- Kontrola bez ošetření 10 – 15 %
- biologická konzervace 5 – 7 %
- chemická konzervace 3 – 5 %

Vliv minimálního obsahu dusičnanů (MOD) na siláž bez kyseliny máselné v závislosti na fermentačním koeficientu (FK) a na kontaminaci zelené píče klostridii

(nízký vers. vysoký obsah klostridií)

Fermentační Koeficient	MOD	MOD
	Nízký Obsah klostr.	Vysoký Obsah klostr.
	g NO ₃ -N kg ⁻¹ suš.	g NO ₃ -N kg ⁻¹ suš.
32	1,3	1,3
35	1,2	1,3
40	1,0	1,2
45	0,8	1,1
50	0,7	1,0
55	0,5	0,8
60	0,3	0,7

Stravitelnost organických živin kukuřičné siláže limitují 3 hlavní faktory

- Stravitelnost stonku a listů
- Podíl klasu - obsah škrobu
- Kvalita škrobu – tzv. By-pass škrob (nedegradovatelný v bachoru)

Stravitelnost organických živin (in vivo) a energetická hodnota kukuřičné siláže sklizené v různém stádiu zralosti (sušina 30 vers. 40 %) a s různou délkou řezanky

Sušina kukuřice	30 %	40 %
délka řezanky	NEL MJ.kg suš.	
4	5,44	6,60
8	5,62	5,99
14	6,33	5,88

Počty Klostridií v silážích a výkalech dojnic krmných těmi silážemi

Ošetření	Klostridia , CFU/g siláže	
	Siláže (n = 8)	Výkaly (n = 24)
Kontrola (bez additiva)	18.700	47.600
	40 ... 90.000	1.600 ... 370.000
Additive (chemický přípr.)	<10	<40
	<1 ... 15	<1 ... 300

Důležité mikroorganismy v silážích které způsobují hygienické rizika

- Klostridie
- Listerie
- Plísně
- Kvasinky

Aerobní stabilita

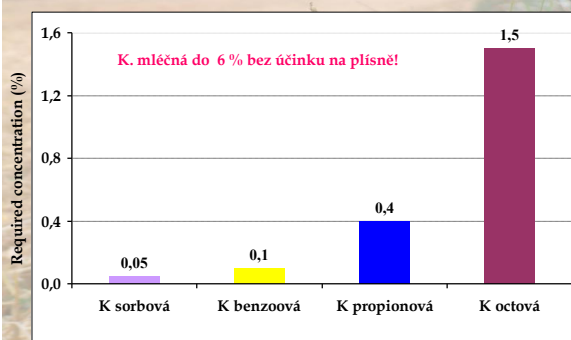
- Skladovatelnost krmiva
resp. schopnost udržet stabilitu
- Změny teplot (znamená zvýšení mikrobiální aktivity)
  - a) léto – zima
  - b) velikost skladovacího prostoru
- Aerace fermentovaného krmiva
způsob zakrytí resp. udržení anaerobních podmínek
- Způsob odběru

Cyklus spór klostridií

Inhibice plísně *Penicillium roqueforti* v siláži testované metodou *in vitro* (Auerbach, 1996)

Závislost mezi obsahem kyseliny máselné a počty klostridií v siláži

Kys. máselná % p. hm.	podíl v siláži	
	malé počty spor	vysoké počty spor
≤ 0.2	80 %	20 %
0.2 – 1.0	35 %	65 %
1.1 – 2.0	37 %	63 %
> 2.0	14 %	86 %

Rozdíly ve složení komerčních chemických konzervačních přípravků

	Kofa Grain pH 5	Maise Kofasil Liquid	1.	2.	3.	4.
K. propionová	36,5	-	-	10	10	38
Propionát sodný	10,8	8,3	-	-	-	-
Benzoát sodný	14	22,9	-	-	-	-
K. benzoová	-	-	-	2,2	2,2	-
K. Mravenčí	-	-	76	50	42,5	34
Mravenčan amoný	-	-	5,5	24	30,3	-
Amoniak	-	-	-	-	-	8

